



Podnět

Výboru pro práva cizinců

Rady vlády pro lidská práva

ze dne XX. X. 2026

k boji proti pracovnímu vykořisťování

Výbor pro práva cizinců

- I. *Vítá* přijetí vládou novely trestního zákoníku rozšiřující postih obchodování s lidmi a souvisejících činů,
- II. *Apeluje* na schválení této novely (sněmovní tisk 111),
- III. *Doporučuje* vládě posílit boj proti pracovnímu vykořisťování, nelegálnímu zaměstnávání a zastřenému zprostředkování, zejména přijetím těchto opatření:
 - a) Přijetím právní úpravy odpovědnosti objednatele práce za pracovníky dodavatelských firem,
 - b) Umožněním zveřejňování výsledků kontrol inspekce práce formou mapy nepoctivých zaměstnavatelů,
 - c) Znemožněním využívání tzv. „ready-made agentur“ jako způsobu, kterým osoby propojené se sankcionovanými agenturami mohou obcházet zákon,
 - d) Zpřísnění podmínek pro založení pracovní agentury s cílem posílit jejich odpovědnost a vymahatelnost dodržování předpisů (požadavky na základní kapitál a sídlo společnosti),
 - e) Rozšíření skutkové podstaty trestného činu neoprávněného zaměstnávání cizinců tak, aby postihoval i pracovní vykořisťování českých občanů,
 - f) Zavedení pobytové ochrany oznamovatelů a obětí pracovního vykořisťování. Cílem je, aby podání podnětu nevedlo ke zrušení či neprodloužení pobytového oprávnění,
 - g) Přijetí opatření k efektivnímu vymáhání dlužné mzdy zaměstnancem. Toto opatření zvýší motivaci cizinců i tuzemských zaměstnanců bránit se porušování pracovních práv včetně vykořisťování,
 - h) Reálné zvýšení platových prostředků orgánů inspekce práce, aby inspekce práce mohla přijmout a udržet si kvalifikované inspektory a právníky,
 - i) Rozšíření personálních kapacit orgánů inspekce práce. V současné době jsou kapacity SUIP nedostatečné ve vztahu k požadavkům, které jsou na ně kladeny.



Odůvodnění:

27. srpna 2025 ráno zametal patnáctiletý chlapec z Ukrajiny na brigádě ve firmě ve Velkých Hydčicích na Klatovsku. Přitom šnekový dopravník, poblíž kterého se pohyboval, vtáhl jeho ruku a amputoval celou paži. Chlapec zranění na místě podlehl. U případu panuje závažné podezření, že šlo o nelegální práci. Zároveň platí, že v obdobně rizikovém provozu nemůže patnáctiletý člověk pracovat nezávisle na tom, zda je oprávněn k práci na území ČR.

Tento příklad ilustruje širší problém s pracovním vykořisťováním, nelegálním zaměstnáváním v ČR, zastřeným zprostředkováním práce a obchodem s lidmi v ČR.

Efektivnímu řešení těchto problémů dlouhodobě brání několik skutečností. První je absence odpovědnosti u dodavatelských řetězců práce. Na jednom pracovišti – zejména např. u staveb, či ve výrobních podnicích – mohou být pracovníci mnoha (sub)-dodavatelských firem. Najít odpovědný subjekt za konkrétního pracovníka je velmi obtížné. Druhou překážkou je chybějící důvěra ve státní instituce, kdy oběti protiprávního jednání nejsou ochotny spolupracovat s orgány veřejné moci. Zásadním řešením je proto zavedení pobytové ochrany oznamovatelů a obětí pracovního vykořisťování, aby podání podnětu nevedlo ke zrušení či neprodloužení pobytového oprávnění. Výjimku by měly tvořit zjevně neopodstatněná podání tak, aby nedocházelo k účelovému oznamování vykořisťování ve snaze zajistit si pobytovou ochranu. Třetím problémem je významný personální podstav inspektorů práce, který je alespoň z části způsoben nekompetitivními platovými podmínkami. V této situaci je obtížné zajistit naplňování současných kompetencí; přijímání nových opatření kladoucích nároky na práci orgánů inspekce práce je bez personálního posílení bezpředmětné. Personální posílení by mimo jiné umožnilo zajistit důsledné vyřizování anonymních podnětů, což je důležité vzhledem k výše uvedené chybějící důvěře obětí.

K hledání řešení se mimo jiné sešla Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi. Doporučení obsažená v tomto podnětu vyplývají ze závěrů tohoto jednání i právní a terénní zkušenosti členů a členek Výboru.